

# **Veiligheid binnen**

## **Harreveld**

*Locatie 't Anker*

Inspectie jeugdzorg

Inspectie van het Onderwijs

Inspectie voor de Gezondheidszorg

Inspectie voor de Sanctietoepassing

Utrecht, september 2007



## Samenvatting

---

Op verzoek van de minister van Justitie hebben de Inspectie jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg, de Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie voor de Sanctietoepassing onderzoek gedaan naar de veiligheid binnen de justitiële jeugdinrichtingen (JJI's) in Nederland.

Bij het onderzoek is door de inspecties het uitgangspunt gehanteerd dat het opsluiten in een beveiligde setting van jongeren met ernstige gedrags- en/of psychiatrische problemen, die al dan niet strafbare feiten hebben gepleegd, op zichzelf een risicovolle situatie is. Incidenten binnen JJI's zijn dan ook niet uit te sluiten. De inspecties verwachten echter wel dat de JJI's ernaar streven om een zo veilig mogelijk leef-, behandel- en werkklimaat te bieden en waarborgen.

In dit rapport beantwoorden de inspecties de vraag of de JJI Harreveld, locatie 't Anker, een veilig leef-, behandel- en werkklimaat biedt én waarborgt. De inspecties beantwoorden deze vraag door aan te geven óf en waar de inrichting risico heeft op een onveilig leef-, behandel- en werkklimaat.

Samenvattend oordelen de inspecties dat Harreveld 't Anker een ernstig risico heeft op een onveilig leef-, behandel- en werkklimaat voor de jongeren en voor het personeel van de inrichting en de daaraan verbonden school.

Deze risicoschatting heeft vooral betrekking op de fase waarin de noodzakelijke veranderingen verkeren. Veel is in gang gezet, maar dit is nog onvoldoende geïmplementeerd en zichtbaar in de dagelijkse praktijk.

Harreveld 't Anker is een inrichting die als gevolg van ernstige incidenten vanuit een crisis tracht tot genormaliseerde werkwijzen te komen. De opnamestop biedt hiervoor in personeel opzicht mogelijkheden, echter daar staat tegenover dat er een groot verloop onder het personeel heeft plaatsgevonden en dat met name het verloop onder de gedragsdeskundigen de inrichting kwetsbaar maakt. De oordelen van de gezamenlijke inspecties zijn gebaseerd op de situatie van een beperkte capaciteit ten gevolge van de opnamestop. Hieruit kunnen geen directe conclusies worden getrokken over de veiligheid van het klimaat in de inrichting bij een volledige bezetting. In de afgelopen periode zijn tal van verbeterplannen en acties in gang gezet; ook heerst in de inrichting het besef dat deze veranderingen absoluut noodzakelijk zijn. Toch oordelen de gezamenlijke inspecties dat de huidige situatie van de inrichting uiterst kwetsbaar is; veel zal afhangen van de implementatie van de voorgenomen verbeteringen. Hierbij is niet op voorhand vast te stellen of de ingezette veranderingen ook bij een volledige bezetting van de capaciteit tot de noodzakelijke kwaliteitsverbetering zal leiden.



# Inhoudsopgave

---

Hoofdstuk 1 - Inleiding.....	7
Hoofdstuk 2 - Beoordeling van de veiligheid in Harreveld .....	9
2.1    Preventie en beheersing van agressie en geweld .....	9
2.1.1. Voorkómen van agressie en geweld .....	9
2.1.2. Optreden tegen agressie en geweld.....	11
2.2    Bejegeningssklimaat .....	12
2.2.1. Waarborgen rechten jongeren .....	13
2.2.2. Bieden van voorspelbaar perspectief .....	14
2.2.3. Omgang met de jongeren .....	15
2.3    Opvoeding en behandeling .....	16
2.3.1. Opvoeding .....	16
2.3.2. Behandeling.....	19
2.4.    Deskundigheid van het personeel.....	21
2.4.1. Bedrijfscultuur .....	21
Hoofdstuk 3 - Oordeel van de inspecties .....	25
Bieden en waarborgen van een veilig leef- behandel- en werkklimaat.....	25
Bijlage 1 - Het onderzoek .....	27
Bijlage 2 - Score-classificaties per risicogebied, criterium en indicator .....	31
Bijlage 3 - Geraadpleegde documenten .....	45



## Hoofdstuk 1 Inleiding

---

Op verzoek van de minister van Justitie hebben de Inspectie jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg, de Onderwijsinspectie en de Inspectie voor de Sanctietoepassing onderzoek gedaan naar de veiligheid binnen de justitiële jeugdinrichtingen (JJI's) in Nederland.<sup>1</sup> De minister wil weten of zich binnen de JJI's en de daaraan verbonden scholen risicovolle situaties voordoen voor jongeren en personeel en of er door hem en/of de inrichtingen maatregelen ter verbetering genomen moeten worden.

Bij het onderzoek is door de gezamenlijke inspecties het uitgangspunt gehanteerd dat het opsluiten in een beveiligde setting van jongeren met ernstige gedrags- en/of psychiatrische problemen, die al dan niet strafbare feiten hebben gepleegd, op zichzelf een risicovolle situatie is. Incidenten binnen JJI's zijn dan ook niet uit te sluiten. De gezamenlijke inspecties verwachten echter wel dat de JJI's ernaar streven om een zo veilig mogelijk leef-, behandel- en werkklimaat te realiseren. Dit kunnen de inrichtingen doen door risicovolle situaties tot een minimum te beperken om zo de kans op veiligheid van jongeren en personeel maximaal te verhogen. Om dit te kunnen beoordelen hebben de inspecties een toetsingskader opgesteld waarbinnen vier risicogebieden onderscheiden worden die in belangrijke mate bijdragen aan de (on)veiligheid binnen een JJI en de daaraan verbonden school.

Het betreft de volgende gebieden: *Preventie en beheersing van agressie en geweld, Bejegeningssklimaat, Opvoeding en behandeling en Deskundigheid van het personeel.*

Voor elke JJI wordt een rapport opgesteld. In dit rapport beantwoorden de inspecties de vraag of de JJI Harreveld een veilig leef-, behandel- en werkklimaat biedt én waarborgt.

Harreveld 't Anker maakt samen met Prisma en Alexandra (locatie Almelo) deel uit van de justitiële jeugdinrichting Harreveld (Frentropstichting). Harreveld 't Anker beschikt over een capaciteit van 100 plaatsen (80 normaal beveiligd en 20 beperkt beveiligd). 't Anker is uitsluitend een behandelinrichting. Mede naar aanleiding van ernstige misstanden is er een opnamestop van kracht en tijdens het onderzoek waren er ongeveer 60 jongeren opgenomen en is een aantal groepen gesloten. Aan de inrichting is een school verbonden (SG Harreveld). De school is een school voor voortgezet onderwijs en biedt de mogelijkheid tot het behalen van diploma's (vmbo) Daarnaast maakt de school gebruik van de mogelijkheden van het mbo-onderwijs (ROC Graafschap) en is er het project Work-Wise. . Deze school is onderdeel van de Aloysiusstichting Het onderzoek van de inspecties heeft betrekking op de locatie Harreveld 't Anker.

---

<sup>1</sup> De Arbeidsinspectie heeft medewerking verleend in de vorm van inbreng van kennis en ondersteuning bij de voorbereiding en uitvoering van het onderzoek

### *Leeswijzer*

In *hoofdstuk 2* staan de oordelen van de inspecties over de situatie in de inrichting met betrekking tot de vier risicogebieden, met een toelichting.

In *hoofdstuk 3* staat het oordeel van de inspecties.

In *bijlage 1* staan de probleemstelling van het onderzoek, definities, de onderzoeksvraag, de wijze van beoordelen en de uitvoering van het onderzoek uitgewerkt.

De *bijlagen 2 en 3* bevatten respectievelijk de uitwerking van het toetsingskader met Score-classificaties en het Overzicht geraadpleegde documenten.



## Hoofdstuk 2 Beoordeling van de veiligheid in Harreveld

---

De paragrafen van dit hoofdstuk zijn gewijd aan de risicogebieden *Preventie en beheersing van agressie en geweld*, *Bejegeningsklimaat*, *Opvoeding en behandeling* en *Deskundigheid van het personeel*. Elke risicogebied is verdeeld in een aantal criteria met indicatoren.

Elke paragraaf bevat achtereenvolgens de verwachtingen en de oordelen van de inspecties over dit gebied en daarna de onderbouwing van de oordelen. De oordelen zijn weergegeven op een vierpuntsschaal: *afwezig*, *aanwezig*, *operationeel* en *geborgd*.

In bijlage 2 staat de uitwerking van de in de oordelen gehanteerde score-classificaties.

### 2.1 Preventie en beheersing van agressie en geweld

Dit risicogebied kent twee criteria: *de inrichting neemt afdoende maatregelen om agressie en geweld te voorkómen* en *de inrichting treedt adequaat op tegen agressie en geweld*. Allebei de criteria komen hieronder achtereenvolgens aan bod. Elk met een aantal indicatoren.

#### 2.1.1. Voorkómen van agressie en geweld

##### Scores per indicator

<b> criterium</b> <b>De inrichting neemt afdoende maatregelen om agressie en geweld te voorkómen</b>	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Veiligheid gebouw		√		
Inzicht in veiligheidsbeleving		√		
Inventarisatie veiligheidsrisico's		√		
Beleid preventie en beheersing incidenten		√		
Training medewerkers.		√		
Beleid ongewenste omgangsvormen		√		
Beleid integriteitsbreuken		√		

##### Onderbouwing van de scores

###### *Veiligheid gebouw*

Het gebouw waarin de gesloten groepen zijn gehuisvest is in 1994 opgeleverd. Het gebouw is niet overal goed overzichtelijk. Door gebruik van ronde vormen zijn de zichtlijnen korter. Het sportveld wordt bijvoorbeeld daarom gecompartmenteerd met hekwerk. Ook is bij enkele groepen vanuit het kantoor van de groepsleiding niet de gehele leefgroep en kamergang zichtbaar. Dit wordt enigszins ondervangen door het gebruik van spiegels. Het hekwerk is naar aanleiding van ontsnappingen verbeterd. Ook het camerasysteem en het piepersysteem zijn vernieuwd, waardoor deze nu goed

werken. Het nieuwe brandmeldsysteem geeft eventuele storingen aan. In combinatie met strakker beleid op sabotage is het niet meer mogelijk om op de kamers te roken. Het veiligheidsgevoel van medewerkers zou nog verhoogd kunnen worden door een metaaldetector tussen de onderwijsruimten en de leefgroepen te plaatsen.

#### *Inzicht in veiligheidsbeleving*

In maart 2007 is een eerste Veiligheidsmonitor uitgekomen. Hierin wordt een begin gemaakt met het meten en analyseren van onder andere de veiligheidsbeleving van zowel jongeren als medewerkers. Het betreft een nulmeting.

#### *Inventarisatie veiligheidsrisico's*

Er is een Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) uit maart 2005 waarin agressie en geweld als grote risico's worden beschreven. De ontoereikendheid van de personele bezetting wordt als belangrijkste oorzaak gezien van gevoelens van onveiligheid. Door de instroomstop heeft de inrichting verhoudingsgewijs meer personeel om op de groepen in te zetten. Hierdoor zijn er flinke stappen gezet in een betere bezetting op de groepen en het aanpakken van onveiligheid.

#### *Beleid preventie en beheersing incidenten*

Er is een procesbeschrijving afhandeling conflicten voor de gesloten afdelingen. Hierin zijn het analyseren van signalen, het reageren middels Mentaal Fysiek Training (MFT)-technieken en het evalueren en afhandelen van conflicten opgenomen. Er zijn diverse IB's (Intern Beleid) op schrift en op intranet op het gebied van omgaan met agressief gedrag, gedragscode en sanctiebeleid. Medewerkers zijn over het algemeen op de hoogte van het beleid, toch komt het nog wel voor dat procedures niet helemaal helder of bekend zijn.

#### *Training medewerkers*

Het trainen van het personeel in de omgang met agressie en geweld vindt plaats door middel van Mentaal Fysiek Training (MFT). Deze training geldt ook voor het personeel van de school. Bij binnenkomst is dit een driedaagse training, waarna herhaling plaatsvindt op wens van het team. De nieuwe teams krijgen een vijfwekelijkse training. Onderdelen hiervan zijn het vroegtijdig signaleren van een conflict, de interventiemogelijkheden en het regie voeren bij een incident. Deelname aan de MFT is op dit moment nog te vrijblijvend, dat is echter wel aan het veranderen.

De afzonderingsprocedure wordt volgens een aantal medewerkers nog te weinig geoefend. Ook is het niet voor iedereen duidelijk welke fysieke technieken de voorkeur hebben en zijn sommige medewerkers nog wat huiverig of onzeker in de toepassing ervan.

#### *Beleid ongewenste omgangsvormen*

Er is beleid ten aanzien van ongewenste omgangsvormen, neergelegd in gedragsregels en in een uitgebreid kader seksualiteit. De regels ten aanzien van kleding zijn niet voor de gehele inrichting gelijk.

### *Beleid integriteitsbreuken*

Er zijn gedragsregels ten aanzien van integriteit en in het verleden zijn met behulp van rollenspelen integriteitsdilemma's aan de orde gesteld. Het onderwerp is verder geen bijzonder onderwerp van gesprek in teamoverleg of functioneringsgesprekken.

## **2.1.2. Optreden tegen agressie en geweld**

### **Scores per indicator**

<b> criterium De inrichting treedt adequaat op tegen agressie en geweld</b>	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Personele bezetting		√		
Melding, registratie en analyse van incidenten			√	
Alarmeringsprocedure.			√	
Samenwerking inrichting en school mbt incidenten		√		
Nazorg incidenten			√	

### **Onderbouwing van de scores**

#### *Personele bezetting*

Door de opnamestop kon de inrichting de bezetting op de groepen vergroten tot een minimum van drie groepsleiders per groep. Daarnaast is er een veiligheidsteam dat 's avonds aanwezig is en is er een vangnetteam dat invalt als er gaten in het rooster vallen. Er hoeft geen gebruik meer gemaakt te worden van uitzendkrachten.

Toch komt het nog regelmatig voor dat twee groepsleiders op een groep staan, waardoor in het geval dat iemand even weg is (naar kantoor, calamiteit op andere afdeling) een groepsleider alleen voor de groep staat. Er worden op dat moment dan geen jongeren ingesloten. Groepsleiders geven aan dat zij door de drukke werkzaamheden op de groep en de mate van toezicht die de doelgroep nodig heeft, toch nog wel ogen en handen tekortkomen.

Het team van receptionisten/nachtwacht is in de nacht altijd met drie personen aanwezig. Twee daarvan kunnen surveilleren of indien nodig bij een jongere langs gaan. Bij een calamiteit kan de slaapdienst ter plekke gealarmeerd worden.

#### *Melding, registratie en analyse van incidenten*

De dagrapportages gaan naar de afdelingshoofden en gedragsdeskundigen en worden gebruikt voor overleg en overdracht. Bij bijzonderheden (positief of negatief) worden Jeugdigen Memo's'(JM's) geschreven. Een JM gaat in het dossier van de jongere, naar de gezinsvoogd, de gedragsdeskundige

en het afdelingshoofd. Bij ernstiger incidenten wordt sinds kort ook het formulier Melding Bijzonder Voorval gebruikt.

Lange tijd werden "Jeugdigen Memo's" (JM's) wel gemaakt, maar niet geregistreerd. Daar is nu een begin mee gemaakt. Evaluatie en analyse van incidenten krijgt sinds enige tijd meer aandacht van het management. Eerder werden fouten toegedeckt uit angst erop afgerekend te worden.

#### *Alarmeringsprocedure.*

Er is een nieuw piepersysteem (bodyguard) dat goed werkt. Het is mogelijk dit zelf op werkzaamheid te testen. De alarmeringen worden geoefend, jaarlijks met de brandweer en op onderdelen tussendoor. Er is sinds enige tijd veel aandacht voor evaluatie van alarmmeldingen naar aanleiding van incidenten.

#### *Samenwerking inrichting en school met betrekking tot incidenten*

De samenwerking is verbeterd, onder andere door gestructureerde overlegmomenten waarbij het mogelijk is om incidenten te bespreken en de wijze waarop deze worden afgehandeld. Alle incidenten worden geregistreerd (bijvoorbeeld uit de klas sturen van jongeren of schorsingen). Inmiddels zijn er protocollen opgesteld voor de begeleiding van jongeren en wat te doen bij incidenten.

In verleden kwam het voor dat het lang duurde voordat een jongere uit de les verwijderd werd. Nu is men positiever over de samenwerking.

#### *Nazorg incidenten*

Er is een protocol voor nazorg. Het nazorgteam is nieuw leven ingeblazen en met nieuwe mensen aangevuld. Deze worden op dit moment getraind. Er wordt nu meer tijd voor evaluatie en nazorg uitgetrokken na een incident.

Ook de betrokkenheid van de afdelingshoofden bij calamiteiten is verbeterd, bijvoorbeeld bij calamiteiten na kantoortijd. Ook het nazorgteam neemt contact op met betrokkenen bij een incident.

## **2.2 Bejegeningssklimaat**

Dit risicogebied kent drie criteria: *de inrichting waarborgt de rechten van de jongeren, de inrichting biedt de jongeren een voorspelbaar perspectief en de inrichting gaat respectvol om met de jongeren.* Alle drie de criteria komen hieronder achtereenvolgens aan bod. Elk met een aantal indicatoren.

## 2.2.1. Waarborgen rechten jongeren

### Scores per indicator

<b> criterium</b> De inrichting waarborgt de rechten van de jongeren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Informereren van jongeren			√	
Klachtprocedures, verzoek- of bezwaarschriften			√	
Hulp en rechtsbijstand		√		
Recht op medische/psychiatrische behandeling			√	
Visie op geprotocolleerd uitvoeren van separaties en isolaties			√	
Dagbesteding jongeren (onderwijs of anderszins)			√	

### Onderbouwing van de scores

#### *Informereren van jongeren*

Bij binnenkomst worden de huisregels uitgereikt. De regels zijn voor de jongeren duidelijk. De jongerenraad komt maandelijks bijeen met de directie en twee keer per jaar met de Commissie van Toezicht.

#### *Klachtprocedures, verzoek- of bezwaarschriften*

De drempel voor een jongere om een klacht in te dienen is laag, klachtenbriefjes zijn gemakkelijk te krijgen en er is een klachtenbus om deze in te deponeren. De maandcommissaris is tweewekelijks aanwezig om klachtbriefjes te bespreken. Er wordt eerst geprobeerd om via bemiddeling het probleem op te lossen. Om een snelle klachtafhandeling te garanderen wordt een klacht, als die na vier weken nog niet tot een oplossing geleid heeft, altijd door de klachtencommissie behandeld.

Er zijn voorbeelden waarbij de behandeling van klachten heeft geleid tot verbetering van procedures.

#### *Hulp en rechtsbijstand*

Het komt een enkele keer voor dat er tijdens een beklagzitting bijstand voor de klager is. De inrichting heeft hier geen actief beleid op.

#### *Recht op medische/psychiatrische behandeling*

Het management van Harreveld respecteert in haar handelen het recht op medische en psychiatrische zorg en heeft oog voor het voorkomen van psychiatrische stoornissen in engere zin (i.e.z.) bij jongeren en de betekenis hiervan binnen het orthopedagogische klimaat van de inrichting.

#### *Visie op geprotocolleerd uitvoeren van separaties en isolaties*

De afzonderruimten zijn gelegen in de directe nabijheid van de groep. Toezicht op de afgezonderde jongere wordt uitgevoerd door de groepsleiders van de eigen groep.

Er is een protocol voor deze interventies dat gevolgd wordt door de betrokkenen en door het management wordt gecontroleerd.

Over het plaatsen in afzondering wordt beslist door de locatiedirecteur of het hoofd behandeling.

Buiten kantooruren kan het hoofd van dienst (afdelingshoofd) de achterwacht inschakelen.

#### *Dagbesteding jongeren (onderwijs of anderszins)*

Alle jongeren volgen een dagprogramma in de vorm van onderwijs. Het schoolprogramma is een essentieel onderdeel van de behandeling. School en inrichting hebben overleg over de inhoud van het dagprogramma en overige gezamenlijke activiteiten.

## 2.2.2. Bieden van voorspelbaar perspectief

### Scores per indicator

<b>Criterion</b> <b>De inrichting biedt de jongeren een voorspelbaar perspectief</b>	Atwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Informatie jongeren over doel en perspectief verblijf		√		
Betrokkenheid jongeren bij verblijfs-/behandelplan.		√		
Betrokkenheid ouders/wettelijke vertegenwoordigers bij verblijfs-/behandelplan		√		
Informatie jongeren over doel en perspectief school			√	

### Onderbouwing van de scores

#### *Informatie jongeren over doel en perspectief verblijf*

Behandelplannen worden kort na de aankomst van de jongeren opgesteld. Vaak moet een jongere echter lang wachten op de daadwerkelijke behandeling. Het verblijfsperspectief wordt besproken in de driemaandelijke behandelbespreking. Er is echter een zeer grote doorstroming van gedragsdeskundigen, waardoor de jongeren steeds andere gedragsdeskundigen hebben.

#### *Betrokkenheid jongeren bij verblijfs-/behandelplan.*

De jongere heeft wekelijkse gesprekken met zijn mentor over hoe de week is verlopen en de punten die volgens het Sociaal Competentiemodel verdiend zijn. Bij de behandelbesprekingen zijn de jongeren aanwezig, maar zij oordelen wisselend over de mate waarin hun bijdrage serieus genomen wordt. De inbreng van de jongere wordt opgenomen in het verslag van de jongerenbespreking.

#### *Betrokkenheid ouders/wettelijke vertegenwoordigers bij verblijfs-/behandelplan*

Het betrekken van de ouders bij de behandeling is nog onvoldoende uitgewerkt. De gedragsdeskundigen onderhouden het contact met de ouders, groepsleiders hebben weinig contact met de ouders. In het verleden zijn signalen van ouders niet opgepakt, waardoor zij zich tot de media

hebben gewend. Als er een mediagevoelig incident is, neemt Harreveld nu contact op met de ouders. Inmiddels is dit aspect opgenomen in de behandelvisie.

#### *Informatie jongeren over doel en perspectief school*

Jongeren opgenomen in 't Anker krijgen een intakegesprek waarin doel en perspectief van het onderwijs worden besproken. Jongeren worden zo snel mogelijk geplaatst in een schoolgroep. Met de jongere worden de schoolgids en de schoolregels doorgenomen.

### 2.2.3. Omgang met de jongeren

#### Scores per indicator

<b> criterium</b> <b>De inrichting gaat respectvol om met de jongeren</b>	Atwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Bescherming privacy en persoonlijke levenssfeer		√		
Naleving gedragsregels/omgangsvormen		√		
Nemen/verantwoorden van sanctionerende en geweldsmaatregelen		√		
Besluitvorming/verantwoording van intrekken vrijheden		√		

#### Onderbouwing van de scores

##### *Bescherming privacy en persoonlijke levenssfeer*

Er is een protocol voor onderzoek aan lichaam en kleding. Er vindt altijd fouillering plaats na verlof en bezoek. Er zouden twee kamers per dag moeten worden gecontroleerd, maar dat lukt niet altijd in verband met tijdgebrek.

Controle op en bewaren van persoonlijke goederen gebeurt op de groep. Dit is niet overal even consequent en veilig. Een aantal medewerkers geeft daarom de voorkeur aan het instellen van een algemene Binnenkomst-afdeling waar controle en bewaring van niet-toegestane goederen plaatsvindt.

##### *Naleving gedragsregels/omgangsvormen*

Er is door het management gestuurd op een striktere handhaving van regels op de groepen. De regels worden per afdeling, in samenspraak tussen afdelingshoofd, gedragsdeskundigen en groepsleiding opgesteld. Tussen de groepen of afdelingen kunnen de regels wel verschillen. Er wordt gewerkt aan meer eenduidige inrichtingsbrede gedragsregels.

##### *Nemen/verantwoorden van sanctionerende en geweldsmaatregelen*

Het opleggen van sancties en maatregelen gebeurt volgens protocollen met een aantal standaardsancties (24 uur op kamer) voor overtredingen zoals roken op de kamer, afplakken van de deurruit of iets vernielen. Er vindt altijd rapportage plaats. Ook wordt er voor terugkeer op de groep

altijd aandacht besteed aan de condities waaronder een jongere terugkeert in de vorm van een nabespreking of schrijfpdracht.

De training en geoefendheid van het personeel in het toepassen van geweldsmiddelen is niet altijd consistent, waardoor jongeren niet altijd kunnen rekenen op consequente uitvoering van het beleid..

#### *Besluitvorming/verantwoording van intrekken vrijheden*

De jongeren kunnen volgens het Sociaal Competentiemodel vrijheden verdienen. Het intrekken van verloven als gevolg van incidenten door of onder druk van het ministerie zorgt voor frustratie bij de jongeren.

## 2.3 Opvoeding en behandeling

Dit risicogebied kent twee criteria: *de inrichting stelt de opvoeding van de jongeren centraal* en *de inrichting behandelt jongeren met psychiatrische en gedragsproblematiek*. Allebei de criteria komen hieronder achtereenvolgens aan bod. Elk met een aantal indicatoren.

### 2.3.1. Opvoeding

#### Scores per indicator

<b> criterium</b> <b>De inrichting stelt de opvoeding van de jongeren centraal</b>	Atwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Aansluiting dagprogramma bij ontwikkelingsbehoeften		√		
Afstemming leefomgeving op ontwikkelingsbehoeften			√	
Samenstelling leefgroepen			√	
Samenstelling schoolgroepen		√		
Multidisciplinair overleg over begeleiding jongeren/leerlingen			√	
Bepalen beginsituatie leerlingen			√	
Volgen vorderingen en ontwikkeling leerlingen		√		
Leerinhouden/dagprogramma in relatie tot handelingsplan			√	
Evaluatie uitvoering handelingsplan		√		

#### Onderbouwing van de scores

##### *Aansluiting dagprogramma bij ontwikkelingsbehoeften*

De inrichting biedt de jongere een dagprogramma aan dat in de basis aansluit op de ontwikkelingsbehoeften van de jongeren.

De opvoeding en behandeling nemen een centrale plek in het aanbod in en worden zoveel mogelijk vorm gegeven binnen de gekozen theoretische kaders, zoals de cognitieve gedragstherapie, psychodynamica, inzichtgevende benadering of een combinatie van elementen hieruit. Het pedagogisch handelen is niet ingebed in een vastgelegde methodiek die richtinggevend is voor de



gehele inrichting. Iedere jongere krijgt aansluitend op zijn problematiek en hulpvraag een of meer modules aangeboden. Het methodisch handelen van de pedagogische medewerkers is echter nog niet uniform. De inrichting geeft aan dat de methodische invulling van het dagprogramma verdere ontwikkeling en invoering verdient. Door de organisatorische omstandigheden is sprake van een grote uitstroom onder het pedagogisch personeel, zowel op uitvoerend als op aansturend c.q. gedragswetenschappelijk niveau, waardoor het ontwikkelingsproces stagneert.

#### *Afstemming leefomgeving op ontwikkelingsbehoeften*

De leefomgeving is afgestemd op de ontwikkelingsbehoeften van de jongeren.

't Anker beschikt over afdelingen voor opvang en behandeling van de geplaatste jongeren. De afdelingen zijn verdeeld in acht leefgroepen die elk plaats kunnen bieden aan twaalf jongeren. De leefruimtes zien er doorgaans verzorgd uit; van een huiselijke sfeer is minder sprake. Jongeren kunnen bij het team van pedagogische medewerkers terecht om een bijdrage te leveren aan de inrichting van de leefgroep. Daarnaast wordt doorgaans wekelijks een bespreking georganiseerd, waarin de gang van zaken in de leefgroep besproken kan worden.

#### *Samenstelling leefgroepen*

De leefgroepen in 't Anker zijn categoriaal samengesteld. De inrichting maakt in haar opnamebeleid een onderscheid in psychiatrische en (obsessieve of opportunistische) seksuele problematiek. De jongeren worden na een intake door de plaatsingscommissie van de inrichting geplaatst in één van de leefgroepen. Het verblijf van zedendelinquenten in één leefgroep maakt dat de groepsleiders zeer alert moeten zijn op seksueel contact tussen de jongeren. Medewerkers dienen elke jongere op ieder moment van de dag en op elke plek in de leefgroep in het zicht te houden om te voorkomen dat zij al dan niet met wederzijdse instemming seksueel contact met elkaar hebben. De inrichting heeft materiële voorzieningen getroffen, zoals het plaatsen van spiegels in hoeken van ruimtes, om de intensiteit van toezicht te vergroten. Tegelijkertijd bestaat het besef bij de medewerkers dat het risico op seksueel contact niet geheel is uit te sluiten. Deze risico's hebben niet geleid tot aanpassing van het beleid met betrekking tot de samenstelling van leefgroepen.

#### *Samenstelling schoolgroepen*

Op basis van de intake worden jongeren in een schoolgroep geplaatst. De school heeft een vertegenwoordiger in de plaatsingscommissie van de inrichting. Op basis van het intakegesprek en de schoolgeschiedenis worden jongeren in een schoolgroep geplaatst. Hoewel zoveel mogelijk wordt uitgegaan van de onderwijsvraag van de jongere, is door het - beperkte - aanbod van de school het niet altijd mogelijk om het aanbod af te stemmen op de vraag. Naast het aanbod van de school zijn er mogelijkheden voor aanvullende cursussen in de avonduren, de weekenden en de vakanties. Inmiddels voert men gesprekken om te komen tot een verdere uitbreiding van het onderwijsaanbod.

### *Multidisciplinair overleg over begeleiding jongeren/leerlingen*

Het overleg tussen inrichting en school is vastgelegd in overlegmomenten en gaat uit van het principe één kind één plan. De besprekingen vinden plaats in een jongerenbespreking en een behandelplanbespreking. De orthopedagoog van de school neemt deel aan deze laatste bespreking en zorgt voor verwerking van de gegevens in het onderwijshandelingsplan.

### *Bepalen beginsituatie leerlingen*

De school bepaalt de beginsituatie van de jongere op basis van de beschikbare gegevens. Echter, in de praktijk blijken de gegevens niet altijd aanwezig en moet men soms lang wachten op gegevens van de vorige school. De school maakt gebruik van de onderwijstrajectkaart (OTK) en indien noodzakelijk wordt er aanvullend onderzoek gedaan. Doelstelling is om binnen zes weken een onderwijshandelingsplan beschikbaar te hebben.

### *Volgen vorderingen en ontwikkeling leerlingen*

Het leerlingvolgsysteem is sterk in ontwikkeling op de school. Hiervoor is een werkgroep ingericht die zich bezighoudt met het ontwikkelen en verbeteren van het bestaande systeem. Centraal hierbij staat de inhoud van het mentoraat. Voor het volgen van de ontwikkeling is de mentor verantwoordelijk en er zijn vaste overlegmomenten. De school maakt driemaal per jaar een schoolrapport.

### *Leerinhouden/dagprogramma in relatie tot handelingsplan*

Hoewel niet altijd kan worden voorzien in een passend aanbod voor iedere jongere, is de doelstelling van de school om jongeren in staat te stellen om een vmbo-diploma te behalen. Het onderwijs en de leerinhouden zijn hier zoveel mogelijk op ingericht. Mocht het vmbo-aanbod onvoldoende aansluiten bij de onderwijsvraag van de jongere, dan wordt gebruik gemaakt van aanvullende opleidingen (onder andere mbo en staatsexamens) . Tevens biedt Work-Wise aanvullende mogelijkheden.

### *Evaluatie uitvoering handelingsplan*

De handelingsplannen die voor dit onderzoek zijn geanalyseerd bevatten weinig concrete informatie die het handelen van leraren kan sturen. Wel worden de handelingsplannen besproken en waar nodig bijgesteld. Echter, de huidige inhoud en opzet bieden te weinig mogelijkheden voor een goede evaluatie. Wel is er in de verbeterplannen (waaronder het leerlingvolgsysteem) aandacht voor dit onderwerp.

## 2.3.2. Behandeling

### Scores per indicator

<b> criterium</b> <b>De inrichting behandelt jongeren met psychiatrische en gedragsproblematiek</b>	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Visie op het voorkomen van psychiatrische stoornissen		√		
Herkennen en diagnosticeren van behandelbare psychiatrische stoornissen			√	
Intern en/of extern behandel aanbod behandelbare psychiatrische stoornissen		√		
Visie op het uitvoeren van geprotocolleerde geneeskundige behandelingen onder dwang			√	
Multidisciplinaire vaststelling medisch-psychiatrisch behandelbeleid			√	
Behandeling PJ'ers en civielrechtelijk geplaatste jongeren op basis van behandelplan		√		

### Onderbouwing van de scores

#### *Visie op het voorkomen van psychiatrische stoornissen*

Het management van Harreveld heeft oog voor het voorkomen van psychiatrische stoornissen in engere zin bij jongeren en de betekenis hiervan binnen het orthopedagogische klimaat van de inrichting. De visie is echter nog niet schriftelijk vastgelegd.

#### *Herkennen en diagnosticeren van behandelbare psychiatrische stoornissen*

De methode om psychiatrische stoornissen te herkennen en te diagnosticeren is beschreven in de procesbeschrijving "voorbereiding plaatsing". In de procesbeschrijving is vastgelegd dat het hoofd Plaatsingsbureau een dossieranalyse opstelt. De dossieranalyse is input voor de plaatsingscommissie. Voor deze analyse maakt het hoofd Plaatsingsbureau gebruik van alle aanwezige informatie, zoals de justitierapportage of het persoonlijkheidsonderzoek.

De groepsleider vult bij binnenkomst van de jongere een screeningsformulier in. De gedragsdeskundige bepaalt mede aan de hand hiervan of een consult psychiater nodig is.

Verder krijgen nieuwe jongeren standaard een verpleegkundige intake. Ook van daaruit kan een consultvraag voor de psychiater geformuleerd worden.

Bij een vermoeden van psychopathologie, suïcidaliteit en/of bij gebruik van psychofarmaca wordt een psychiatrisch consult geregeld. Dit verloopt meestal via het psychomedisch overleg, maar de verpleegkundige kan ook direct met de psychiater overleggen.

Signalering van (een vermoeden van) psychiatrische problematiek gebeurt tevens gedurende het verblijf, via observatie door vooral de groepsleiding, die de gedragsdeskundigen over hun bevindingen informeren.

De psychiater is aanwezig bij het Psycho Medisch Overleg (PMO) en werkt daarnaast op consultbasis. Aangegeven wordt dat de wens leeft om iedere jongere door de psychiater te laten screenen. Door vacatures in deze functie kan hieraan geen invulling worden gegeven.

### *Intern en/of extern behandel aanbod behandelbare psychiatrische stoornissen*

De behandelgroepen zijn ingedeeld naar problematiek en elke groep heeft een op de problematiek afgestemd (pedagogisch) groepsprogramma. (Door de sluiting van verschillende groepen loopt dit nu iets door elkaar.)

Genoemd worden cognitieve gedragstherapie, agressie regulatie training, leefstijltraining en werken volgens het Sociaal Competentiemodel.

Voor de groep zedendelinquenten wordt bij de behandeling onderscheid gemaakt in de opportunistische en de obsessieve zedendelinquenten. Voor deze beide groepen zijn geprotocolleerde behandelprogramma's uitgeschreven. Deze worden gegeven door een duo van gedragsdeskundige en een daartoe bekwame groepsleider.

Voor inbreng van externe deskundigheid is gezorgd.

Naast de groepstherapie kan op indicatie individuele gesprekstherapie worden ingezet. Deze wordt gegeven door de gedragsdeskundige.

Het interne behandel aanbod voor psychiatrische stoornissen in engere zin bestaat momenteel vooral uit psychofarmacotherapie.

### *Visie op het uitvoeren van geprotocolleerde geneeskundige behandelingen onder dwang*

Harreveld beschikt over een protocol geneeskundige handelingen onder dwang conform het model van DJI. Dit protocol is bekend bij de medewerkers.

Op de locatie Het Anker wordt een enkele keer een geneeskundige handeling onder dwang uitgevoerd.

### *Multidisciplinaire vaststelling medisch-psychiatrisch behandelbeleid*

Binnen Harreveld heeft maandelijks een Psycho Medisch Overleg (PMO) plaats.

Hierbij vindt afstemming plaats tussen de medische dienst, de psychiater en de gedragsdeskundigen met als doel de psychomedische zorg aan individuele jongeren te waarborgen en te coördineren.

### *Behandeling PIJ'ers en civielrechtelijk geplaatste jongeren op basis van behandelplan*

De behandeling van PIJ'ers en de civielrechtelijk geplaatste jongeren wordt in 't Anker uitgevoerd op basis van een behandelplan.

Na de opname wordt binnen zes weken een concept behandelplan opgesteld door de verantwoordelijke gedragsdeskundige. Bevindingen en indrukken van de groepsleiders worden in dit plan betrokken. De betrokkenheid van jongeren bij de totstandkoming van het plan is georganiseerd middels inbreng in het gesprek met de gedragsdeskundige over zijn verblijf in 't Anker.

De eerste behandelplannen komen niet altijd binnen de voorgeschreven termijn van zes weken tot stand. De inrichting stelt in overleg met de jongere, ouder(s) en/of gezinsvoogd werkdoelen vast die over het algemeen in concrete termen zijn geformuleerd. Aan deze doelen worden de middelen gekoppeld die tot de realisering van de doelen moeten leiden. In het plan zijn per doel toetsingscriteria

vastgesteld aan de hand waarvan kan worden nagegaan of en in welke mate de jongere de werkdoelen heeft gehaald.

De termijn van drie maanden waarbinnen de behandeling geëvalueerd dient te worden, wordt door 't Anker in veel gevallen ruim overschreden. De cliëntendossiers laten zien dat de inrichting middels vervolgrapportages de voortgang en evaluatie van de behandeling vastlegt. De gedragsdeskundige die verbonden is aan de leefgroep is er verantwoordelijk voor dat het plan in multidisciplinair verband besproken en opgesteld wordt.

Uit de analyse van de dossiers komt naar voren dat de inrichting verschillende rapportages opstelt over de jongere en zijn problematiek; van een gestructureerde rapportagecyclus is onvoldoende sprake. Het is niet altijd duidelijk op welke wijze deze verslagen zich tot elkaar verhouden en welke bijdrage ze leveren aan de praktische uitvoering van de behandeling. Daarnaast geven de dossiers geen gestructureerd beeld over de wijze waarop volgens de vastgelegde basismethodiek de behandeling vorm moet worden gegeven.

## 2.4. Deskundigheid van het personeel

Dit risicogebied kent één criterium: *de inrichting draagt zorg voor een professionele bedrijfscultuur*. Het criterium komt hieronder aan bod met een aantal indicatoren.

### 2.4.1. Bedrijfscultuur

#### Scores per indicator

<b><i>Criterium</i></b> <b>De inrichting draagt zorg voor een professionele bedrijfscultuur</b>	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Formatie gezondheidszorgfuncties volgens DJI adviesnorm.		√		
7x24 uurs bereikbaarheid arts en psychiater		√		
Kwaliteit en deskundigheid personeel in relatie tot behoefte doelgroep		√		
Beleid professionele ontwikkeling medewerkers			√	
Scholingsaanbod gezondheidszorggebied			√	
Handelen medewerkers in relatie tot behoefte doelgroep		√		

## Onderbouwing van de scores

*Formatie gezondheidszorgfuncties volgens DJI adviesnorm*

<b>DJI adviesnorm</b>	<b>Realisatie Harreveld 't Anker</b>
1 fte verpleegkundige op 50 jongens en 1 fte verpleegkundige op 33,5 meisjes	2,56 fte verpleegkundigen
1 fte arts op 192 jongeren	3 uur per jeugdige op jaarbasis
1 fte K&J psychiater op 57,5 jongeren	32 uur per week psychiater

Sinds kort zijn verpleegkundigen in Harreveld aanwezig. Voor 't Anker (100 plaatsen) is dat 0,8 FTE en voor Prisma (81 plaatsen) 0,6 FTE. Daarmee wordt de DJI norm niet gehaald.

De formatie voor gedragsdeskundigen voldoet op dit moment (de niet-bezette plaatsen in aanmerking genomen) aan de DJI norm.

Het aantal psychiater-uren dat beschikbaar is, is ver onder de norm van DJI. De huidige psychiater is voor 32 uur werkzaam voor de gehele inrichting waarvan zij de helft kan besteden aan het primaire proces.

De huisarts verzorgt 4 spreekuren in de week in de inrichting.

### *7x24 uren bereikbaarheid arts en psychiater*

Deze bereikbaarheid van de huisarts wordt gegarandeerd door de lokale huisartsen praktijk.

De 7X24 uren bereikbaarheid van de psychiater wordt geleverd door de eigen psychiater. In geval van ziekte of vakantie treedt een vrijgevestigd psychiater als vervanger op. Hierover zijn mondelinge afspraken gemaakt. De inrichting vindt deze regeling kwetsbaar, het lukt echter niet de vacature van psychiater in te vullen. Samenwerking met psychiaters in de reguliere GGZ instellingen is, ondanks verwoede pogingen, niet tot stand gebracht.

### *Kwaliteit en deskundigheid personeel in relatie tot behoefte doelgroep*

De inrichting beschikt over personeel dat voldoende kwaliteit en deskundigheid heeft om aan de basale behoefte van de doelgroep te kunnen voldoen. Inrichtingsbreed is de kwaliteit van het personeel niet dusdanig dat elke jongere gegarandeerd kan zijn van deskundige interventies op zijn gedrag en of hulpvraag.

De inrichting heeft de organisatie en ook een deel van de uitvoering van de opvoeding en behandeling van de geplaatste jongeren gecentraliseerd in de functie van de gedragsdeskundigen, waarvan een deel bezig is om de BIG-registratie te realiseren. De jongere heeft dagelijks te maken met een team van groepsleiders, van wie één zijn mentor is. Van deze groep van medewerkers heeft een deel geen relevante mbo-opleiding. Voor specifieke interventies in de behandeling kan de jongere in-/direct te maken krijgen met een huisarts en/of een psychiater. Het contact met de thuissituatie of anderen uit de context van jongere wordt door de mentor, soms in samenwerking met de gedragsdeskundige, onderhouden.

Er is overeenstemming tussen zowel leidinggevende als uitvoerende medewerkers over hun taken en de wijze waarop zij in overleg kunnen treden om hun handelen zoveel mogelijk af te stemmen op de behoefte van de jongere. De kwaliteit van de onderlinge afstemming hangt echter zeer af van de wijze waarop iedere betrokken medewerker hieraan invulling geeft. In haar verbeterplan neemt de inrichting zich voor om het niveau van de kwaliteit en deskundigheid van het personeel te verhogen. Op uitvoerend niveau zijn de effecten en resultaten van dit nieuwe beleid nog maar beperkt zichtbaar.

#### *Beleid professionele ontwikkeling medewerkers*

't Anker heeft in haar document "Verbetertraject" haar voornemens vastgesteld voor de professionele ontwikkeling van haar medewerkers. Groepsleiding zal moeten voldoen aan minimaal mbo niveau en, met het oog op de doelgroep met psychiatrische problematiek, bij voorkeur hbo niveau. Voor de specifieke doelgroep heeft de inrichting een kader "Seksualiteit" opgesteld dat aangeeft op welke wijze de inrichting dit item structureel onderdeel wil laten uitmaken van de aangeboden behandeling. De invoering van het beleid is duidelijk zichtbaar in de organisatie: er zijn gesprekken gevoerd tussen leidinggevende en medewerkers om naast het vaststellen van hun motivatie om in dienst te blijven van Jongerenhuis Harreveld 't Anker, een inventarisatie te maken van de individuele competenties, leerbaarheid en wensen. Een Klankbordgroep, waarin alle geledingen uit de organisatie zijn vertegenwoordigd, spreekt zich positief uit over de invoering van het beleid.

De inrichting heeft (basis-)trainingen georganiseerd voor de groepleiding waarin de volgende componenten worden behandeld: mentale fysieke training, methodiek, huisregels, psychopathologie. Medewerkers zijn positief over de mogelijkheden van professionalisering en scholing die de inrichting thans aanbiedt.

De duale aansturing en ondersteuning door het afdelingshoofd en de gedragsdeskundige wordt over het algemeen als voldoende ervaren door de groepsleiding. De vele personeelwisselingen op dit niveau zijn ten koste gegaan van de continuïteit in de aansturing.

De implementatie van het nieuwe beleid is vrij recent; er is nog geen sprake van evaluatie en eventuele bijstelling van het beleid en de uitvoering als het gaat om de professionele houding, ontwikkeling en ondersteuning van het personeel.

#### *Scholingsaanbod gezondheidszorggebied*

Er is een vastgesteld opleidingsplan waarbij medewerkers gestimuleerd worden om er gebruik van te maken. Sommige onderdelen zijn verplicht gesteld.

#### *Handelen medewerkers in relatie tot behoefte doelgroep*

De medewerkers stemmen hun handelen in voldoende mate af op de basale behoefte van de doelgroep.

De groepsleiding is in staat om in te gaan op de behoefte aan dagelijkse zorg en veiligheid van de jongeren. De jongere is met betrekking tot specifieke vragen en de zorgbehoefte die hij vanuit zijn individuele problematiek heeft, vooral aangewezen op de kennis en professionaliteit van de individuele groepsleider, als ook op de beschik- en bereikbaarheid van de gedragsdeskundige.





## Hoofdstuk 3 Oordeel van de inspecties

---

In dit hoofdstuk wordt de vraag beantwoord of de inrichting een veilig leef-, behandel- en werkklimaat biedt én waarborgt. De inspecties beantwoorden deze vraag door aan te geven óf en waar de inrichting risico heeft op een onveilig leef-, behandel- en werkklimaat. Als er sprake is van een risico wordt hieraan een waardering toegekend. Deze waardering varieert van laag, via matig, naar ernstig tot onaanvaardbaar en is afhankelijk van de mate waarin de inrichting op de onderscheiden risicogebieden op operationeel of geborgd niveau functioneert en de samenhang hiertussen.

### **Bieden en waarborgen van een veilig leef- behandel- en werkklimaat**

Samenvattend oordelen de inspecties dat Harreveld 't Anker een ernstig risico heeft op een onveilig leef-, behandel- en werkklimaat voor de jongeren en voor het personeel van de inrichting en de daaraan verbonden school. Deze risicoschatting heeft vooral betrekking op de fase waarin de noodzakelijke veranderingen verkeren. Veel is in gang gezet, maar dit is nog onvoldoende geïmplementeerd en zichtbaar in de dagelijkse praktijk.

Harreveld 't Anker is een inrichting die als gevolg van ernstige incidenten vanuit een crisis tracht tot genormaliseerde werkwijzen te komen. De opnamestop biedt hiervoor in personeel opzicht mogelijkheden, echter daar staat tegenover dat er een groot verloop onder het personeel heeft plaatsgevonden en dat met name het verloop onder de gedragsdeskundigen de inrichting kwetsbaar maakt. De oordelen van de gezamenlijke inspecties zijn gebaseerd op de situatie van een beperkte capaciteit ten gevolge van de opnamestop. Hieruit kunnen geen directe conclusies worden getrokken over de veiligheid van het klimaat in de inrichting bij een volledige bezetting. In de afgelopen periode zijn tal van verbeterplannen en acties in gang gezet; ook heerst in de inrichting het besef dat deze veranderingen absoluut noodzakelijk zijn. Toch oordelen de gezamenlijke inspecties dat de huidige situatie van de inrichting uiterst kwetsbaar is; veel zal afhangen van de implementatie van de voorgenomen verbeteringen. Hierbij is niet op voorhand vast te stellen of de ingezette veranderingen ook bij een volledige bezetting van de capaciteit tot de noodzakelijke kwaliteitsverbetering zal leiden. In relatie tot de vier risicogebieden, *preventie en beheersing agressie en geweld, bejegeningsklimaat, opvoeding en behandeling, deskundigheid van het personeel*, zijn hierbij de volgende punten van belang.

#### ***De risico's met betrekking tot agressie en geweld in beeld, maar niet beheerst***

De inrichting heeft veel onderzoek en informatie verzameld om de risico's in beeld te brengen en daarmee is er zicht op de risico's. Kwetsbaar is dat op basis van dit inzicht er nog onvoldoende sprake is van daadwerkelijke beheersing, omdat veel van deze inzichten nog in het dagelijks handelen in praktijk moeten worden gebracht en moeten worden getoetst aan de mate van effectiviteit.

### ***Bejegeningssklimaat onevenwichtig***

De onevenwichtigheid wordt veroorzaakt door het feit dat de rechten van jongeren worden gewaarborgd, maar dat de uitvoering van wat op papier staat nog moet plaatsvinden op het punt van het bieden van een voorspelbaar perspectief en op het punt van de omgang met jongeren. Op papier staan uitgangspunten en afspraken die moeten leiden tot een consistent bejegeningssklimaat. In de werkelijkheid is nog steeds sprake van verschillen tussen groepen. Deze verschillen zijn niet terug te voeren op noodzakelijke verschillen vanwege de diverse hulpvragen van jongeren.

### ***Opvoeding en behandeling onder de maat***

Voor de opvoeding en behandeling is noodzakelijk dat er sprake is van een heldere verantwoordelijkheidsstructuur en aansturing tussen gedragsdeskundigen, groepsleiding en leerkrachten. Hiervoor zijn de condities gecreëerd in de overlegstructuren, de verbeterde relatie met het onderwijs en de afstemming van de diverse handelingsplannen. Hoewel deze condities gunstig lijken, moet nog blijken of de opvoeding en de behandeling hiermee op orde komen. Momenteel is er nog geen sprake van pedagogisch handelen dat is ingebed in een methodiek en zijn, door de sluiting van een aantal groepen, jongeren overgeplaatst, waardoor behandeluitgangspunten per groep niet meer kunnen worden gegarandeerd. Complicerend is tevens het verloop van gedragsdeskundigen en groepsleiding. De behandeling van psychiatrische problematiek moet verder worden ingebed.

### ***Scholingsaanbod voor het personeel voorhanden, maar deskundigheid onvoldoende***

De inrichting is, mede gelet op de ernstige incidenten in het verleden waarbij ook (on)deskundigheid een rol heeft gespeeld, sterk gericht op verbetering van de deskundigheid van het personeel. In de verschillende documenten is die ambitie ook vastgelegd ( bv. "Geen woorden maar daden"). Belangrijkste doelstelling is het inrichtingsbreed op niveau brengen van de deskundigheid van het personeel, waarbij specifieke aandacht is voor de specifieke doelgroepen die de inrichting huisvest. Op dit moment is er echter sprake van onvoldoende deskundigheid en blijft verbetering noodzakelijk, zeker ook in het perspectief van de kwaliteitsverbeteringen in de opvoeding en behandeling van de jongeren in de inrichting.

## Bijlage 1            Het onderzoek

---

Naar aanleiding van het onderzoek van de Inspectie jeugdzorg naar de justitiële inrichting Harreveld<sup>2</sup>, heeft de minister van Justitie gevraagd om een nader onderzoek naar de veiligheid binnen *alle* justitiële jeugdinrichtingen (JJI's).

In zijn brief aan de Tweede Kamer formuleerde de minister dit als volgt: "Omdat ik niet kan uitsluiten dat zich in andere justitiële jeugdinrichtingen vergelijkbare risico's voordoen, heb ik besloten de Inspectie Jeugdzorg [in samenwerking met andere inspecties] te vragen een onderzoek naar genoemde risico's te doen bij alle justitiële jeugdinrichtingen"<sup>3</sup>.

Het inspectieonderzoek moet inzicht verschaffen in de veiligheid van de jeugdigen en het personeel in justitiële jeugdinrichtingen in Nederland.

Om de veiligheid in de justitiële jeugdinrichtingen vanuit verschillende gezichtspunten te toetsen, is het onderzoek uitgevoerd door de Inspectie jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg, de Onderwijsinspectie en de Inspectie sanctietoepassing. De Arbeidsinspectie heeft medewerking verleend door inbreng van kennis en ondersteuning bij de voorbereiding en uitvoering van het onderzoek.

### *Definities*

De inspecties hanteren het uitgangspunt dat het opsluiten in een beveiligde setting van jeugdigen met ernstige gedrags- en/of psychiatrische problemen, die al dan niet strafbare feiten hebben gepleegd, een risicovolle situatie is. In dit licht bezien is het de taak van de JJI om de risico's zoveel mogelijk het hoofd te bieden en hiermee de veiligheid van jeugdigen en medewerkers te waarborgen zodat begeleiding en behandeling kan plaatsvinden. Een veilig leef-, behandel- en werkklimaat binnen de JJI definiëren de inspecties als volgt:

- de jeugdigen vormen geen gevaar voor zichzelf, in termen van zelfbeschadiging en (poging tot) zelfdoding;
- de jeugdigen vormen geen gevaar voor elkaar, in termen van verbaal, fysiek en/of seksueel grensoverschrijdend gedrag;
- de jeugdigen vormen geen gevaar voor het personeel, in termen van verbaal, fysiek en/of seksueel grensoverschrijdend gedrag;
- het personeel vormt geen gevaar voor de jongeren, in termen van verbaal, fysiek en/of seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Hoewel incidenten binnen JJI's niet uit te sluiten zijn, verwachten de inspecties dat de JJI's ernaar streven een zo veilig mogelijk leef-, behandel en werkklimaat te realiseren. Dit kunnen de inrichtingen

---

<sup>2</sup> Onderzoek naar aanleiding van incidenten op Harreveld, mei 2006

<sup>3</sup> Brief van minister Donner aan de Tweede Kamer (5421727/06/DJJ/23 mei 2006)

doen door risicovolle situaties tot een minimum te beperken om zo de kans op veiligheid van jeugdigen en personeel maximaal te verhogen. Wat risicovolle situaties zijn, hebben de inspecties op basis van een risicoanalyse en een literatuurstudie gedefinieerd. Zij onderscheiden vier risicogebieden, die in belangrijke mate bijdragen aan de (on)veiligheid binnen een JJI en de daaraan verbonden school. Het betreft de volgende gebieden:

- *Preventie en beheersing van agressie en geweld*: de JJI hanteert beleid gericht op preventie en beheersing van incidenten en omgang met agressie.
- *Bejegeningssklimaat*: de JJI bejegt de jeugdigen op zodanige wijze dat onveilige situaties zo min mogelijk ontstaan of worden uitgelokt.
- *Opvoeding en behandeling*: het verblijf in de JJI wordt aangewend voor de (her)opvoeding en behandeling van jeugdigen op basis van hun individuele behoeften en problematiek.
- *Deskundigheid van het personeel*: het personeel van de JJI beschikt over voldoende (specialistische) kennis en professionaliteit om een veilig leef-, behandel- en werkklimaat te waarborgen.

#### *Onderzoeksvraag*

De vraagstelling van het onderzoek luidt als volgt:

*Voldoet de justitiële jeugdinrichting aan de taak om een veilig leef-, behandel- en werkklimaat te bieden en te waarborgen voor de jeugdigen en het personeel van de inrichting en de daaraan verbonden school?*

De vraagstelling wordt door middel van de volgende onderzoeksvragen beantwoord:

- heeft de JJI geformaliseerd beleid gericht op het voorkomen en terugdringen van agressie en geweld en zo ja, in hoeverre is dit beleid operationeel?
- bejegt de JJI de jeugdigen op zodanige wijze dat onveilige situaties zo veel mogelijk worden uitgesloten?
- wordt het verblijf in de JJI aangewend voor de (her)opvoeding en behandeling van jeugdigen op basis van hun individuele behoeften en problematiek?
- beschikt de JJI over voldoende (specialistische) kennis en professionaliteit om een veilig leef-, behandel- en werkklimaat te waarborgen?

#### *Wijze van beoordelen*

De inspecties hebben in een toetsingskader voor elk van de vier risicogebieden criteria geformuleerd. De inrichting krijgt een score voor elk criterium. Hierin maken de inspecties concreet of de inrichting voldoet aan wat de inspecties verwachten en hoe de inspecties dit beoordelen. Het uitgewerkte toetsingskader met de gehanteerde score-classificaties staat in bijlage 2.

De inspecties hebben hun verwachtingen en oordeel gebaseerd op de Beginselenwet JJI, de gezondheidswetgeving en de onderwijswetgeving.

### *Uitvoering van het onderzoek*

De inspecties hebben het onderzoek gezamenlijk uitgevoerd. Zij hebben beleidsdocumenten geanalyseerd, zij hebben de inrichting twee dagen bezocht en daar cliëntendossiers getoetst en gesprekken gevoerd met de (school)directie, jongeren, groepsleiders (waaronder pedagogisch medewerkers, gastvrouwen, beveiligingmedewerkers, en een maatschappelijk werker), leerkrachten, een geestelijk verzorger, de medische dienst, leidinggevenden en de Commissies van Toezicht en Begeleiding. De inspecties hebben ook observaties gedaan in de inrichting. Zij hebben daarna hun bevindingen geanalyseerd en beoordeeld.



## Bijlage 2      Score-classificaties per risicogebied, criterium en indicator

---

### Toelichting op scoreclassificaties per indicator

<b>Risicogebied preventie en beheersing agressie en geweld</b>				
<b>De inrichting neemt afdoende maatregelen om agressie en geweld te voorkómen</b>				
<i>Indicator</i>	<i>Afwezig</i>	<i>Aanwezig</i>	<i>Operationeel</i>	<i>Geborgd</i>
Veiligheid gebouw	Het ontwerp en de constructie van de gebouwen dragen bij aan het ontstaan van onveilige situaties	Bij de bouw van de inrichting is het risico van het ontstaan van onveilige situaties goed doordacht	Indeling van het gebouw, zichtlijnen, technische of elektronische hulpmiddelen dragen bij aan een veilige verblijfssituatie voor jongeren en medewerkers	De bijdrage van het gebouw en de technische voorzieningen aan de veiligheid voor jongeren en medewerkers wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig verbeterd
Inzicht in veiligheidsbeleving	Er is onvoldoende inzicht in de veiligheidsbeleving van jongeren en medewerkers	Er is onderzoek gedaan naar de veiligheidsbeleving van jongeren en medewerkers.	De veiligheidsbeleving van jongeren en medewerkers wordt periodiek onderzocht met gestandaardiseerde instrumenten. Medewerkers en jongeren hebben respect voor sekse, cultuur en godsdienst. Er is ruimte voor het uiten van kritiek en het erkennen van fouten. De leiding toont zich betrokken bij dit onderwerp	Trends en ontwikkelingen in de veiligheidsbeleving van jongeren en medewerkers worden onderzocht en gebruikt om het veiligheidsbeleid aan te passen en te verbeteren

Inventarisatie veiligheidsrisico's	Er is geen RIE of het onderwerp agressie en geweld is hierin niet opgenomen	De risico's m.b.t. agressie en geweld zijn onderzocht en beschreven in de RIE en PvA. De risico-inventarisatie en -evaluatie behelst ten minste: Inventarisatie onveilige plekken en situaties; Inventarisatie risicomomenten m.b.t. het dagprogramma; Inventarisatie veiligheidsbeleving jongeren en medewerkers	Maatregelen om agressie en geweld tegen te gaan zoals gesteld in het PvA worden ook uitgevoerd	Het effect van de genomen maatregelen wordt onderzocht en geëvalueerd. De risico's mbt agressie en geweld worden regelmatig opnieuw geïnventariseerd
Beleid preventie en beheersing incidenten	Er wordt geen aantoonbaar veiligheidsbeleid gevoerd	Er is een (schriftelijk) veiligheidsbeleid aanwezig, dat vertaald is in dienstinstructies, protocollen rond omgaan met agressief gedrag, een gedragscode en een sanctiebeleid	Medewerkers zijn op de hoogte van het veiligheidsbeleid en passen dit (waar nodig) toe in het dagelijks contact met de gedetineerden. Jongeren en andere relevante groepen worden geïnformeerd over (aspecten van) het veiligheidsbeleid	Het veiligheidsbeleid wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.
Training medewerkers.	Medewerkers worden niet of niet voldoende getraind in het omgaan met agressie en geweld	De medewerkers worden getraind in het omgaan met agressie en geweld. Deze training behelst ten minste het omgaan met verbale agressie (intimidatie, bedreigingen), het aanleren van de-escalierend gedrag, handhaven orde en veiligheid, hanteren beperkende regels/toepassen proportioneel geweld	De medewerkers kunnen het geleerde in de training (waar nodig) toepassen	De training in het omgaan met agressie en geweld wordt periodiek herhaald, geëvalueerd en zo nodig bijgesteld



Beleid ongewenste omgangsvormen	Er is geen of onvoldoende (aantoonbaar) beleid Ongewenste Omgangsvormen	Er is een (schriftelijk) beleid Ongewenste Omgangsvormen aanwezig. Het beleid bevat ten minste een gedragscode, sanctionering, Vertrouwenspersoon, klachtenregeling/procedure, klachtencommissie, voorlichting. Op school zijn daarnaast pestprotocollen, omgangsregels, regels voor het dragen van bepaalde kleding/symbolen	Medewerkers zijn op de hoogte van het beleid Ongewenste Omgangsvormen en kunnen het waar nodig toepassen. Seksuele intimidatie, pesten, discriminatie wordt voorkomen	Het beleid Ongewenste Omgangsvormen wordt (mede n.a.v. meldingen/klachten) periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
Beleid integriteitsbreuken	Er is geen of onvoldoende (aantoonbaar) beleid integriteit	Er is een (schriftelijk) beleid integriteit aanwezig. Het beleid bevat tenminste een gedragscode, risicoanalyse, voorlichting, inventarisatie, risicofuncties, procedure en afhandelen incidenten et	Medewerkers zijn op de hoogte van het beleid integriteit en kunnen het waar nodig toepassen	Het beleid integriteit wordt (mede nav meldingen/klachten) periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld

## Risicogebied preventie en beheersing agressie en geweld

### De inrichting treedt adequaat op tegen agressie en geweld

<i>Indicator</i>	<i>Afwezig</i>	<i>Aanwezig</i>	<i>Operationeel</i>	<i>Geborgd</i>
Personele bezetting	M.b.t. de inzet van personeel is niet (aantoonbaar) rekening gehouden met de risico's in de inrichting	M.b.t. de inzet van personeel is aantoonbaar rekening gehouden met de risico's in de inrichting	De (extra) inzet van personeel op risicomomenten/locaties is geformaliseerd en maakt onderdeel uit van het inrichtingsbeleid	De personeelsinzet wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
Melding, registratie en analyse van incidenten	Er is geen systeem voor het melden en registreren van incidenten of dit wordt niet/onvoldoende gebruikt. Nav incidentmeldingen wordt niet onverwijld actie ondernomen door het bevoegd gezag	Er is een systeem voor het melden en registreren van incidenten. Hieronder vallen ook het vaststellen van meldingsnormen, meldplicht, meldpunt, meldings-/MIP-commissie. Het bevoegd gezag treedt sanctionerend op	De procedure voor het melden en registreren van incidenten is bij de medewerkers bekend en wordt als zodanig ook toepast. Er is een overzichtelijke incidentenregistratie. Toedracht en afhandeling van incidenten wordt grondig onderzocht en vastgelegd	Incidenten worden geanalyseerd en teruggekoppeld. De incidentenregistratie wordt periodiek geëvalueerd, wat zo nodig leidt tot bijstelling van beleid
Alarmeringsprocedure.	De inrichting heeft geen alarmeringsprocedure.	Er is een (schriftelijke) alarmeringsprocedure aanwezig met daarin werkwijze alarmering, voorlichting en onderricht, praktijkoefeningen, registratie en evaluatie alarmmeldingen	Medewerkers zijn op de hoogte van de alarmeringsprocedure en passen deze toe	De alarmeringsprocedure wordt (mede n.a.v. alarmmeldingen en praktijkoefeningen) periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
Samenwerking inrichting en school mbt incidenten	Er is geen (aantoonbare) samenwerking tussen school en inrichting	De samenwerking tussen school en inrichting is vastgelegd in overlegvormen en schriftelijke afspraken.	De samenwerking tussen school en inrichting is geformaliseerd en maakt deel uit van het inrichtingsbeleid	De samenwerking tussen school en inrichting wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
Nazorg incidenten	Er is geen (aantoonbare) procedure m.b.t. opvang en nazorg	Er is een (schriftelijke) procedure voor opvang en nazorg aanwezig. Betrokkenen worden getraind	Medewerkers zijn op de hoogte van de procedure voor opvang en nazorg en deze wordt als zodanig ook toegepast	De procedure voor opvang en nazorg wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld

## Risicogebied bejegeningssklimaat

### De inrichting waarborgt de rechten van de jongeren

<i>Indicator</i>	<i>Afwezig</i>	<i>Aanwezig</i>	<i>Operationeel</i>	<i>Geborgd</i>
Informeren van jongeren	De inrichting informeert jongeren niet systematisch over rechten en plichten	Er is een protocol dat wordt gehanteerd om jongeren te informeren over rechten en plichten	Jongeren zijn op de hoogte van de rechten en plichten die aan hun verblijf in de JJI verbonden zijn	De effecten van het informeren van jongeren worden onderzocht en geëvalueerd en de werkwijze en te hanteren middelen worden verbeterd
Klachtprocedures, verzoek- of bezwaarschriften	Er is geen beleid gericht op benutten van klachten en klachtprocedures om de rechten van jongeren te borgen en op een voortvarende afhandeling van klachten	Er is een vastgelegd beleid dat voorziet in een zorgvuldige en voortvarende afhandeling van klachten van jongeren	Jongeren beschouwen het indienen van klachten als een vanzelfsprekend middel om op te komen voor hun rechten	Een periodieke analyse van ingediende en gegrond verklaarde klachten wordt besproken met medewerkers en jongeren. De uitkomsten van dat gesprek worden in beleid vertaald. Er is aandacht voor "harde" en "zachte" klachten
Hulp en rechtsbijstand	Er is geen beleid gericht op het bieden van ondersteuning aan jongeren die klachten willen indienen	Jongeren worden in de gelegenheid gesteld om contact op te nemen met voogd/advocaat of andere personen of instanties die hen bij het indienen bij de behandeling van klachten kunnen ondersteunen	De inrichting ondersteunt de jongeren actief bij betrekken van hulp en passende bijstand bij behandeling van klachten	Ondersteuners bij klachtbehandeling worden actief betrokken bij het wegnemen van de oorzaken die aan klachten ten grondslag liggen
Recht op medische/psychiatrische behandeling	De inrichting onthoudt jongeren het recht op een medisch/psychiatrische behandeling	De inrichting heeft een geformaliseerde visie op het recht van jongeren op een medisch/psychiatrische behandeling	De visie op het recht van jongeren op een medisch/psychiatrische behandeling is bij medewerkers bekend en er wordt conform gehandeld	Periodiek wordt de geformaliseerde visie inzake psychiatrische stoornissen getoetst en zo nodig bijgesteld
Visie op geprotocolleerd uitvoeren van separaties en isolaties	De inrichting heeft geen beleidsvisie op het plaatsen in afzondering en isolatie	De inrichting heeft een beleidsvisie op het plaatsen in afzondering en isolatie	De beleidsvisie is bekend bij medewerkers en is sturend voor hun handelen	De beleidsvisie wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
Dagbesteding jongeren (onderwijs of anderszins)	Niet voor alle jongeren is er direct een plaats op school of binnen een andere dagbesteding. Jongeren moeten dagdelen op kamer/cel doorbrengen	Jongeren gaan naar school of een andere dagbesteding als programmavulling	Het onderwijs is een essentieel onderdeel van de behandeling en heeft een vanzelfsprekende plaats	School en inrichting evalueren frequent het onderwijs en/of de dagbesteding en trekken waar nodig beleidsconclusies

**Risicogebied bejegeningsklimaat****De inrichting biedt de jongeren een voorspelbaar perspectief**

<i>Indicator</i>	<i>Afwezig</i>	<i>Aanwezig</i>	<i>Operationeel</i>	<i>Geborgd</i>
Informatie jongeren over doel en perspectief verblijf	De inrichting heeft geen actieve rol in het informeren van de jongere over de maatregel of het vonnis dat tot plaatsing in de JJI leidde	Er is beleid met betrekking tot het verzamelen van informatie over de aanleiding tot de plaatsing van jongeren en met betrekking tot de wijze waarop de jongere daarover geïnformeerd wordt	Gesprekken waarin het verblijfsperspectief aan de orde is worden systematisch gehouden met de jongeren, en de verslagen ervan worden in het persoonsdossier van de jongere opgeslagen	De inrichting onderzoekt periodiek de redenen waarom jongeren in een JJI worden geplaatst, en stelt zijn opname- en behandlingsbeleid daarop bij
Betrokkenheid jongeren bij verblijfs-/behandelplan.	De wijze waarop jongeren gehoord en betrokken worden bij (wijzigingen in) verblijfs- en behandelplannen is niet in beleid vastgelegd	In beleid en daarop gebaseerde procedures is vastgelegd hoe jongeren bij beslissingen over verblijfs- en behandelplannen betrokken worden	Groepsleiding/gedragsdeskundigen bespreken (voorgenomen wijzigingen in) verblijfs- en behandelplannen met de jongeren, en maken daarvan verslag t.b.v. het dossier. Jongeren zijn van deze werkwijze op de hoogte	De inrichting onderzoekt en evalueert de invloed die de jongeren hebben op verblijfs- en behandelplan
Betrokkenheid ouders/wettelijke vertegenwoordigers bij verblijfs-/behandelplan	De wijze waarop wettelijke vertegenwoordigers en ouders betrokken worden bij beslissingen over verblijfs- en behandelplannen is niet in beleid vastgelegd	In beleid en daarop gebaseerde procedures is vastgelegd hoe de inrichting wettelijke vertegenwoordigers en ouders wil betrekken bij het vaststellen van verblijfs- en behandelplannen	De inrichting gebruikt de inbreng van wettelijke vertegenwoordigers en ouders om het verblijfs- behandelplan inhoud te geven. Deze inbreng wordt schriftelijk vastgelegd	De inrichting onderzoekt regelmatig welke factoren van invloed zijn op het effectief betrekken van wettelijke vertegenwoordigers en ouders bij het inhoud geven aan verblijfs- en behandelplannen, en stelt zijn beleid daarop bij
Informatie jongeren over doel en perspectief school	Jongeren gaan naar school omdat ze overdag niet op de groep mogen blijven en dit is tevens het belangrijkste argument voor het schoolbezoek	De school bespreekt met iedere jongere de plaats en functie van het onderwijs binnen de behandeling	School heeft een heldere intakeprocedure waarbij voorgeschiedenis en toekomstige schoolloopbaan expliciet worden vastgelegd samen met de jongere	De school analyseert frequent de toelatingsprocedure van het onderwijs in het perspectief van de jongeren

**Risicogebied bejegeningssklimaat****De inrichting gaat respectvol om met de jongeren**

<i>Indicator</i>	<i>Afwezig</i>	<i>Aanwezig</i>	<i>Operationeel</i>	<i>Geborgd</i>
Bescherming privacy en persoonlijke levenssfeer	De inrichting heeft geen beleid mbt de bescherming van eigendommen, de persoonlijke levenssfeer van de jongeren en het delen van informatie over de jongere	De bescherming van informatie over jongeren, van eigendommen en de persoonlijke levenssfeer is in beleid vastgelegd	Medewerkers hanteren het inrichtingsbeleid mbt de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van jongeren. Incidenten en dilemma's op dit terrein worden besproken	Het beleid met betrekking tot de bescherming van de persoonlijke levenssfeer wordt op basis van onderzoek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
Naleving gedragsregels/omgangsvormen	Er is geen beleid (of slechts beleid op onderdelen) met betrekking tot het handhaven van gedragsregels en omgangsvormen, die binnen de leefgroep of de onderwijssituatie gelden	Er is inrichtingsbeleid m.b.t. de gedragsregels en omgangsvormen. Medewerkers onderkennen het belang van regelmaat, voorspelbaarheid en consequent optreden	Het beleid m.b.t. gedragsregels en omgangsvormen is schriftelijk vastgelegd, en bekend bij de jongeren. Het wordt consequent uitgevoerd door de medewerkers. Op afwijkingen wordt adequaat gereageerd	De handhaafbaarheid van gedragsregels wordt periodiek geëvalueerd. Zo nodig wordt het beleid bijgesteld
Nemen/verantwoorden van sanctionerende en geweldsmaatregelen	Het opleggen van sancties aan jongeren vindt niet altijd plaats volgens de in de Bjj en afgeleide regels vastgelegde procedures. Medewerkers zijn niet allemaal geschoold en geoefend voor het gebruik van veiligheidsmiddelen en geweld	Het opleggen van sancties en maatregelen gebeurt volgens protocollen die gebaseerd zijn op de Bjj. Daaronder begrepen zijn time out en kortdurende kamerplaatsing. Alle sancties worden schriftelijk vastgelegd. Alle daarbij betrokken medewerkers zijn getraind en geoefend mbt hantering geweld en veiligheidsmiddelen	Er zijn algemene richtlijnen voor het opleggen van sancties voor gedragingen van jongeren. Afwijkingen daarvan worden in beeld gebracht. Aan een zorgvuldige communicatie met de jongeren over opgelegde sancties wordt zichtbaar aandacht besteed	Het sanctiebeleid van de inrichting wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
Besluitvorming/verantwoording van intrekken vrijheden	De voorwaarden waaronder vrijheden kunnen worden genoten en worden ingetrokken zijn niet in een beleid vastgelegd en niet altijd bekend bij de jongeren	De inrichting heeft een beleid met betrekking tot het toekennen van beloningen en het intrekken van vrijheden	Het beleid m.b.t. het toekennen van beloningen en het intrekken van vrijheden is schriftelijk vastgelegd. Het wordt consequent toegepast. Medewerkers en jongeren zijn ervan op de hoogte	Het beleid m.b.t. straffen en belonen en het intrekken van vrijheden wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld

## Risicogebied opvoeding en behandeling

### De inrichting stelt de opvoeding van de jongeren centraal

<i>Indicator</i>	<i>Afwezig</i>	<i>Aanwezig</i>	<i>Operationeel</i>	<i>Geborgd</i>
Aansluiting dagprogramma bij ontwikkelingsbehoeften	De inrichting heeft geen vastgelegd dagprogramma per groep	Voor elke groep heeft de inrichting een vastgelegd dagprogramma dat afgestemd is op de ontwikkelingsbehoefte van de jongeren in de groep	Het dagprogramma is bij alle jongeren en groepsleiders bekend en wordt consequent uitgevoerd. Afwijkingen van het dagprogramma moeten worden onderbouwd	Het dagprogramma wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig aangepast
Afstemming leefomgeving op ontwikkelingsbehoeften	De fysieke inrichting van de leefruimtes is uitsluitend bepaald door veiligheidsoverwegingen	De leefruimtes maken een verzorgde indruk, ze zijn opgeruimd, ordelijk en schoon. Daarnaast hebben de leefruimtes kenmerken van een huiselijk interieur (bijv. zithoek, eettafel, TV)	De leefruimtes hebben een uitnodigend karakter voor jongeren en groepsleiding en er zijn uitingen van hedendaagse jongerencultuur (bijv. posters), afgestemd op de doelgroep. (let wel: geen agressieve/seksueel getinte posters). Jongeren worden betrokken bij het op orde houden van de ruimtes	De fysieke inrichting, aankleding en verzorging van de leefruimtes is onderwerp van gesprek tussen jongeren en medewerkers en wordt zo nodig verbeterd en bijgesteld
Samenstelling leefgroepen	De leefgroepen worden samengesteld op basis van capaciteit en niet op basis van individuele kenmerken van de jongere	Enige gerichte toewijzing van jongeren naar leefgroepen vindt plaats binnen de inrichting maar dit is niet systematisch (d.w.z. op basis van een screening van alle jongeren nadat ze geplaatst zijn)	De inrichting bepaalt naar welke leefgroep individuele jongeren gaan op basis van een screening binnen de inrichting en (indien van toepassing) met gebruikmaking van vooraf verzamelde informatie. Er wordt rekening gehouden met de problematiek en delictgeschiedenis van jongeren	Periodiek evalueert de inrichting de wijze waarop en de mate waarin de leefgroepen worden samengesteld op basis van de ontwikkelingsbehoefte van individuele jongeren. Zo nodig vinden aanpassingen plaats.
Samenstelling schoolgroepen	De samenstelling van de schoolgroepen is volledig willekeurig	De school bepaalt de samenstelling van de schoolgroepen	De school bepaalt de samenstelling van de schoolgroepen aan de hand van de ontwikkelingsbehoeften van individuele jongeren	De school evalueert periodiek de samenstelling van de schoolgroepen en past de samenstelling zo nodig aan

Multidisciplinair overleg over begeleiding jongeren/leerlingen	Er is geen multidisciplinair overleg geregeld	Frequentie en samenstelling van het multidisciplinair overleg is vastgelegd	De inhoud van het multidisciplinair overleg is vastgelegd en betreft in ieder geval de dagelijkse begeleiding van individuele jongeren, zowel op de groepen als op school	De functie en invulling van het multidisciplinair overleg wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig aangepast
Bepalen beginsituatie leerlingen	Bij plaatsing wordt er geen beginsituatie geformuleerd en/of ontbreken essentiële gegevens van de leerlingen	Voor leerlingen van wie gegevens beschikbaar zijn wordt de beginsituatie vastgesteld	CvB bepaalt voor alle leerlingen de beginsituatie	De school heeft een systeem waarbij voor alle leerlingen de beginsituatie wordt vastgesteld en dit systeem wordt frequent geëvalueerd
Volgen vorderingen en ontwikkeling leerlingen	Er ontbreekt een functionerend leerlingvolgsysteem	Er is een leerlingvolgsysteem	Voor alle leerlingen is er een leerlingvolgsysteem en op basis van dit systeem wordt het onderwijs vormgegeven	De school gebruikt het systeem om leerlingen te volgen ook om onderwijsinhoudelijke keuzes te maken en het beleid bij te stellen
Leerinhouden/dagprogramma in relatie tot handelingsplan	De leerinhouden en het dagprogramma komen voort uit het aanbod van de school	Leerlingen hebben slechts ten delen een programma dat in overeenstemming is met hun onderwijsbehoeften	De school heeft een aanbod en aanpak die past bij de onderwijsbehoeften van de leerlingen verwoord in het handelingsplan	De school analyseert systematisch of het aanbod aansluit bij de behoeften van de leerlingen. Dit leidt tot aanpassingen
Evaluatie uitvoering handelingsplan	Voor evaluatie is geen tijd	De CvB bespreekt met het personeel de uitvoering van de handelingsplannen	Bespreeken en evalueren van de handelingsplannen is ingebed in de overlegstructuur van de school	De evaluatie van de handelingsplannen leidt op schoolniveau tot aanpassingen en bijstellingen. Belanghebbenden zijn hierbij betrokken (team, inrichting etc.)

**Risicogebied opvoeding en behandeling****De inrichting behandelt jongeren met psychiatrische en gedragsproblematiek**

<i>Indicator</i>	<i>Afwezig</i>	<i>Aanwezig</i>	<i>Operationeel</i>	<i>Geborgd</i>
Visie op het voorkomen van psychiatrische stoornissen	De inrichting heeft geen visie op psychiatrie binnen JJI	De inrichting heeft visie op psychiatrie binnen JJI, maar niet schriftelijk vastgelegd	De visie op psychiatrie in JJI is schriftelijk vastgelegd (geformaliseerd) en maakt onderdeel uit van beleid inrichting	Periodiek wordt de geformaliseerde visie inzake psychiatrische stoornissen getoetst en zo nodig bijgesteld
Herkennen en diagnosticeren van behandelbare psychiatrische stoornissen	De inrichting hanteert geen methodiek om psychiatrische stoornissen bij jeugdigen te herkennen en te diagnosticeren	Binnen de inrichting wordt gewerkt met een methodiek om psychiatrische stoornissen bij jeugdigen te herkennen en te diagnosticeren	De methode om psychiatrische stoornissen bij jeugdigen te herkennen en te diagnosticeren is beschreven en maakt onderdeel uit van het inrichtingsbeleid	Het beleid inzake het herkennen en diagnosticeren van psychiatrische stoornissen wordt periodiek getoetst en zo nodig bijgesteld
Intern en/of extern behandelaanbod behandelbare psychiatrische stoornissen	De inrichting biedt geen intern en/of extern behandelaanbod voor jeugdigen met een behandelbare psychiatrische stoornis	Het intern en/of extern behandelaanbod voor jeugdigen met een psychiatrische stoornis is (beperkt) aanwezig en niet geformaliseerd in het inrichtingsbeleid	Het intern en/of extern behandelaanbod voor jeugdigen met een psychiatrische stoornis is geformaliseerd en maakt onderdeel uit van het inrichtingsbeleid	Het geformaliseerde behandelaanbod wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
Visie op het uitvoeren van geprotocolleerde geneeskundige behandelingen onder dwang	De inrichting heeft geen beleidsvisie op het toepassen van geneeskundige handelingen onder dwang	De inrichting heeft een beleidsvisie op het toepassen van geneeskundige handelingen onder dwang	De beleidsvisie is bekend bij medewerkers en is sturend voor hun handelen	De beleidsvisie wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
Multidisciplinaire vaststelling medisch-psychiatrisch behandelbeleid	Er is geen structureel overleg tussen medische dienst, psychiater, gz-psychologen om psychomedische zorg te waarborgen en te coördineren	De (multidisciplinaire) samenstelling, werkwijze en bevoegdheden van de overlegvorm zijn beschreven	Het psychomedisch- of behandeloverleg vindt structureel plaats en voldoet aan de doelstelling	Het psychomedisch- of behandeloverleg maakt structureel onderdeel uit van het inrichtingsbeleid en jaarlijks brengt het overleg een verslag uit dat deel uitmaakt van het jaarverslag van de inrichting



Behandeling PIJ'ers en civielrechtelijk geplaatste jongeren op basis van behandelplan	Behandelplannen worden niet opgesteld voor alle te behandelen jongeren	Voor iedere PIJ'er en civielrechtelijk geplaatste jongere wordt een behandelplan opgesteld waarin minimaal is opgenomen: een omschrijving van de problematiek van de jongere en een beschrijving van een passend begeleidings-/of behandeltraject	De in te zetten behandeling is uitgewerkt in termen van concrete, aan termen gebonden doelen en middelen. Hierbij wordt expliciet gebruik gemaakt van vooraf verzamelde informatie (bijv. het Raadsonderzoek, de BARO, evt. PO). De behandeling wordt conform plan uitgevoerd en geëvalueerd Er wordt expliciet stilgestaan bij het behalen van de behandeldoelen	De behandelingen van PIJ'ers en civielrechtelijk geplaatste jongeren en de kwaliteit van de behandelplannen worden op inrichtingsniveau periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
---	--	---	---	--

**Risicogebied deskundigheid van het personeel****De inrichting draagt zorg voor een professionele bedrijfscultuur**

<i>Indicator</i>	<i>Afwezig</i>	<i>Aanwezig</i>	<i>Operationeel</i>	<i>Geborgd</i>
Formatie gezondheidszorgfuncties volgens DJI adviesnorm.	De formatie van gezondheidszorgfuncties is over de hele linie beneden de adviesnorm van DJI	De formatie van gezondheidszorgfuncties is voor een aantal functies (bijna) conform de adviesnorm van DJI	De formatie van gezondheidszorgfuncties voldoet aan de adviesnorm van DJI	De DJI adviesnorm is operationeel en het beleid inzake de gezondheidszorgformatie wordt periodiek geëvalueerd
7x24 uurs bereikbaarheid arts en psychiater	De 7x24 uurs bereikbaarheid van de huisarts of inrichtingsarts en psychiater is niet geregeld	Er zijn (mondelinge) afspraken over de 7x24uurs bereikbaarheid van de huisarts of inrichtingsarts en psychiater en deze functioneren	De 7x24 uurs bereikbaarheid van de huisarts of inrichtingsarts en psychiater functioneert en is schriftelijk vastgelegd	De geformaliseerde 7x24 uurs bereikbaarheid van de huisarts of inrichtingsarts en psychiater wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
Kwaliteit en deskundigheid personeel in relatie tot behoefte doelgroep	Er zijn geen selectienormen vastgesteld voor het personeel.	Selectienormen voor het personeel zijn vastgelegd. De normen sluiten aan op de behoefte van de doelgroep en op in functieomschrijvingen vastgelegde taken en verantwoordelijkheden	Er worden objectieve selectieprocedures gehanteerd en selectie vindt plaats volgens de vastgestelde normen en procedures. De medewerkers zijn op de hoogte van hun taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden	De inrichting bewaakt dat de kwaliteit en niveau van nieuwe medewerkers in verhouding staat tot de eisen van het werk en de behoefte van de jongeren. De selectienormen en –procedure en de functiedocumenten worden periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld

Beleid professionele ontwikkeling medewerkers	Er is geen vastgelegd beleid voor het inwerken, ontwikkelen en ondersteunen van medewerkers.	De inrichting voert (vastgelegd) beleid dat voorziet in het inwerken, ontwikkelen en ondersteunen van medewerkers (denk aan: inwerkprogramma; interne opleiding; persoonlijke ontwikkelplannen; vormen van deskundigheidsbevordering als onderlinge coaching, intervisie, vaardigheidstraining, etc; vormen van ondersteuning als collegiale consultatie en werkbegeleiding)	Medewerkers worden structureel ondersteund bij het uitvoeren van hun dagelijkse werkzaamheden en maken gebruik van inwerkprogramma's, interne opleidingen en andere ondersteuningsvormen	Professionele houding en ontwikkeling van medewerkers is onderwerp van functionerings- en beoordelingsgesprekken. Het beleid voor inwerken, ontwikkelen en ondersteunen van medewerkers wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
Scholingsaanbod gezondheidszorggebied	De inrichting biedt medewerkers geen gezondheidszorg (bij)scholingsmogelijkheden.	Het scholingsaanbod van de inrichting voorziet in gezondheidszorg deskundigheidsbevordering	Medewerkers worden gestimuleerd of verplicht gesteld gebruik te maken van het scholingsaanbod	Het scholingsaanbod wordt periodiek geëvalueerd en zo nodig bijgesteld
Handelen medewerkers in relatie tot behoefte doelgroep	Er wordt niet gewerkt volgens een vastgelegde methodiek	Het gewenste handelen van medewerkers is vastgelegd in een methodiek die toegespitst is op de ontwikkelingsbehoeften van de doelgroep	Medewerkers werken volgens de vastgelegde methodiek. Medewerkers zijn flexibel en kunnen hun handelen aanpassen naar gelang de specifieke eisen van de situatie	De leidinggevenden hebben zicht op de mate waarin medewerkers werken conform de methodiek. Dit is onderwerp van gesprek tijdens o.a. functioneringsgesprekken. Indien nodig wordt deskundigheidsbevordering ingezet



## Bijlage 3            Geraadpleegde documenten

---

### *Ardyn arbo & advies (2005)*

- Risico-inventarisatie en – evaluatie. Harreveld: Harreveld 't Anker

### *Harreveld (ongedateerd)*

- Calamiteitenplan Harreveld. Harreveld: Harreveld 't Anker
- OK, de gedragscode van Harreveld. Harreveld: Harreveld 't Anker
- Overzicht beleid op veiligheid. Harreveld: Harreveld 't Anker

### *Harreveld (2000)*

- Protocol nazorgteam. Harreveld: Harreveld 't Anker

### *Harreveld (2003)*

- BASAM-rapport. Harreveld: Harreveld 't Anker

### *Harreveld (2004)*

- Gedragscode medewerkers harreveld. Harreveld: Harreveld 't Anker
- Huisregels sector Prisma. Harreveld: Harreveld 't Anker

### *Harreveld (2005)*

- Huisregels sector 't Anker. Harreveld: Harreveld 't Anker
- Jaarplan Harreveld 2006. Harreveld: Harreveld 't Anker

### *Harreveld (2006)*

- Jaarplan Harreveld 2007. Harreveld: Harreveld 't Anker
- Jaarverslag Harreveld 2005, Harreveld: Harreveld 't Anker
- Procesbeschrijving 'afhandeling conflicten'. Harreveld: Harreveld 't Anker
- Procesbeschrijving 'realiseren melding bijzonder voorval' ('t Anker en Alaxandra). Harreveld: Harreveld 't Anker
- Viermaandsrapportage over 2006. Harreveld: Harreveld 't Anker

### *Harreveld (2007)*

- Jaarverslag 2006 - Commissie van Toezicht. Harreveld: Harreveld 't Anker
- Sectorplan Prisma 2007. Harreveld: Harreveld 't Anker

